

# ZEMĚPIS

## Charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

### A/ Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět zeměpis, který má přírodovědný i společenskovědní charakter, je zařazen do vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Předmět navazuje na znalosti z učiva vlastivěda a přírodovědy. Žáci si v tomto předmětu osvojují základní vědomosti o Zemi jako vesmírném tělese, o znázornění povrchu Země. Získávají základní vědomosti o přírodních, společenských, hospodářských a kulturních poměrech v jednotlivých světadílech a oblastech. Získávají důležité poznatky o problémech lidstva, rozšiřují si poznatky o krajinné sféře a životním prostředí z jiných předmětů. V praktické části žáci získávají dovednosti pro práci s mapami, statistickými daty a s informačními materiály. Naučí se kriticky pohlížet na výsledky své práce, přiznávat chyby, komunikovat s lidmi, chápat pojmy demokracie, evropanství, národní kultura, vlastenectví. Naučí se spolupracovat se spolužáky při řešení problémů a vytvářet si vlastní postoj k ostatním lidem. Žáci jsou vedeni k vytváření pozitivních postojů ke vzdělávání na základě úspěchů z vlastní činnosti.

Zeměpis je vyučovací předmět, který studuje vztahy mezi člověkem a prostředím, uvádí žáky do přírodních, hospodářských a sociálních podmínek a seznamuje se životem lidí v jednotlivých světadílech, v Evropě, v České republice – místních oblastech a v blízkém okolí. Umožňuje žákům orientovat se v současném světě a v problémech lidstva, umožňuje si uvědomovat civilizační rizika a spoluzodpovědnost za kvalitu života na Zemi, vztah lidí k přírodnímu i společenskému prostředí.

Vyučovací předmět zeměpis je zařazen do 6., 7. a 9. ročníku po dvou hodinách týdně a v 8. ročníku po hodině týdně. Výuka probíhá ve třídě, v univerzální pracovně při výuce využívající mediální prostředky a také v počítačové pracovně. Terénní výuka se uskutečňuje v bezprostředním okolí školy, zeměpisné exkurze ve vybraných vzdálenějších lokalitách. Při praktických činnostech se třída rozděluje na pracovní skupiny.

Vyučovací předmět je úzce spjat s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda, z části s matematikou a s předměty vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

### B/Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel:

- vede žáky k vyhledávání, zpracovávání, třídění a hodnocení geografických informací a dat v příslušných informačních zdrojích
- získané poznatky propojuje se znalostmi dalších vzdělávacích oblastí
- dává žákům otázky týkající se způsobu a příčin různých přírodních procesů, hledá s žáky společné řešení otázek a vhodných odpovědí
- předvádí jak zacházet s orientačními, topografickými a meteorologickými pomůckami, s globusem, plány, mapami a statistickými daty
- kontroluje výsledky pozorování, měření a zkoumání a vede žáky k samostatnému hodnocení a porovnání s dosavadními zkušenostmi a znalostmi a formulaci závěrů

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- vytváří žákům problémové situace spjaté s učivem zeměpisu, žáci řeší problémy na úrovni svých znalostí, ověřují správnost řešení problémů, odpovídají na zeměpisné otázky

- vede žáky k nalezení a pojmenování shodných, podobných a odlišných znaků zeměpisných objektů, jevů a procesů, vyvozuje s žáky patřičné závěry
- pojmenovává podstatné místní, regionální a globální přírodní a společenské sféry
- vede žáky k diskusi o vhodném řešení problémů, sledování a hodnocení vlastního pokroku při řešení problémů

#### Kompetence komunikativní

##### Učitel:

- vyžaduje po žácích správnou formulaci myšlenek a názorů, pojmenování problémů na konkrétní téma přírodního a společenského prostředí
- vede žáky k utváření si vlastních názorů, využívání dostupných informačních a komunikačních prostředků, učení se výslovnosti zeměpisných jmen v cizích jazycích
- uskutečňuje a vede a žáky řízený dialog, konzultuje názory svých žáků, spolupracuje s žáky na řešení problémů a úloh

#### Kompetence sociální a personální

##### Učitel:

- rozděluje pracovní úkoly ve skupině, vytváří pozitivní vztah k odpovědnému přístupu k práci své i k práci druhých
- hodnotí výsledky skupin i jednotlivců, navozuje sebekritiku

#### Kompetence občanské

##### Učitel:

- uvádí, objasňuje a zdůvodňuje žákům nutnost ochrany přírodního i životního prostředí (na konkrétních příkladech), vede žáky k vytváření pocitů občanské zodpovědnosti za zachování životního prostředí
- učí žáky orientovat se v přírodním terénu i v urbanizované krajině, chování a ochraně v mimořádných situacích
- vede žáky k respektování rovnoprávnosti všech lidí, vyjadřuje demokratické přístupy k řešení problémů
- učí žáky poznávat tradice zvyky a kultury v jednotlivých světadílech a oblastech

#### Kompetence pracovní

##### Učitel:

- vede žáky k bezpečnému používání pomůcek, nástrojů, přístrojů a materiálů při jejich používání v učebnách i terénní výuce
- dohlíží na dodržování stanovených a vymezených pravidel pracovních činností
- informuje žáky o existenci a šíření moderních komunikačních, dopravních a výrobních technologií, diskutuje o nich s žáky a poukazuje na uplatnění osvojených vědomostí v profesním životě

### C/ Integrace průřezových témat

OSV – Planeta Země, Glóbus a mapa, Krajinná sféra a její základní části, Zeměpis světadílů a oceánů, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR

VDO – Zeměpis světadílů a oceánů, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR

EGS – Krajinná sféra a její základní části, Zeměpis světadílů a oceánů, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR

EV – Krajinná sféra a její základní části, Zeměpis světadílů a oceánů, Cvičení a pozorování v terénu v místní krajině, geografické exkurze, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR, Ochrana člověka při ohrožení zdraví a života

MKV – Zeměpis světadílů a oceánu, Cvičení a pozorování v terénu v místní krajině, geografické exkurze, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR

MDV – Planeta Země, Glóbus a mapa, Krajinná sféra a její základní části, Zeměpis světadílů a oceánů, Globalizační a regionální společenské, politické a hospodářské procesy, Zeměpis ČR